

ПРОТОКОЛ

София, 03.08.2022 г.

от Обществено обсъждане

на проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия.

Днес, 03.08.2022 г. от 10:25 ч. в сградата на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) се проведе обществено обсъждане на Комисията в пълен състав, ръководено от председателя на Комисията Иван Н. Иванов.

На общественото обсъждане присъстваха членовете на Комисията Александър Йорданов, Благой Голубарев, Димитър Кочков и главният секретар Искра Стайкова (без право на глас).

На общественото обсъждане присъстваха П. Младеновски – директор на дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“ и Ю. Стоянов – главен експерт в отдел „Цени и лицензии: електрически мрежи, търговия и пазари“ на КЕВР.

Заседанието беше излъчено в реално време чрез интернет страницата на Комисията.

Председателят Иван Н. Иванов откри обсъждането и констатира, че има кворум и не са налице правни пречки за провеждането му.

Чрез съобщение на интернет страницата на Комисията, съгласно решение на КЕВР по Протокол № 196 от 21.07.2022 г., т. 3, за участие в общественото обсъждане на проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, са поканени заинтересовани лица по смисъла на чл. 14, ал. 2 от Закона за енергетиката - държавни органи, браншови организации, енергийни предприятия.

Иван Н. Иванов:

Тема на общественото обсъждане е доклад от 18.07.2022 г. относно проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия. Към доклада са приложени следните три документа: Първият, съгласувателна таблица. Вторият е проектът на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия и третият, това са действащите Правила за търговия с

електрическа енергия, в които са отразени именно промените с проследяване.

Проектът на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия е изготвен от работна група в състав: Пламен Младеновски, Елена Маринова, Милен Трифонов, Юлиан Стоянов, Радостина Методиева, Радослав Райков и Силвия Петрова.

Съгласно решение на КЕВР по Протокол № 196 от 21.07.2022 г., т. 3, е осигурена и възможност за чрез комуникационната платформа Microsoft Teams.

С писмо на КЕВР с изх. № Е-13-00-6/29.07.2022 г. като заинтересовани лица са поканени **Министерство на енергетиката, Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, „Българска независима енергийна борса“ ЕАД, „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, „Национална електрическа компания“ ЕАД, „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, „ТЕЦ Марица Изток 2“ ЕАД, „ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД, „Ей и Ес-3С Марица Изток 1“ ЕООД, „Контурглобал Марица Изток 3“ АД, „ТЕЦ Марица 3“ АД, „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД, „Електрохолд Продажби“ АД, „Електроразпределение Юг“ ЕАД, „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД, „Електроразпределение Север“ АД, „Енерго-Про Продажби“ АД, „Електроразпределение Златни пясъци“ АД, „ЕСП Златни пясъци“ ООД, Асоциация на търговците на електроенергия в България, Асоциация свободен енергиен пазар, Асоциация на индустриалния капитал в България, Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори, Българска браншова камара на енергетиците, Асоциация на топлофикационните дружества, Българска ветроенергийна асоциация, Българска фотоволтаична асоциация, Българска соларна асоциация и Асоциацията на производителите на екологична енергия и Асоциацията на производителите на екологична енергия.**

Заявилите участие в общественото обсъждане са:

- г-н Константин Константинов – изпълнителен директор на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД;
- инж. Николай Илиев – заместник-директор „Финанси и бюджет“ в „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД;
- г-н Венцислав Марков – Търговски директор в „Национална електрическа компания“ ЕАД;
- г-жа Христина Горанова – управление "Планиране и продажби" в „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД - *чрез програмата за съобщения Microsoft Teams*;
- г-жа Петя Шикова – директор на дирекция „Правни дейности“ в „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД, „Електрохолд Продажби“ АД;
- г-жа Анна Димитрова – началник на отдел „Енергийна политика, околна среда и иновации“ в „Електроразпределение Юг“ ЕАД, „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД - *чрез програмата за съобщения Microsoft Teams*.

Министерство на енергетиката, Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, „ТЕЦ Марица Изток 2“ ЕАД, „ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД, „Ей и Ес-3С Марица Изток 1“ ЕООД, „Контурглобал Марица Изток 3“ АД, „ТЕЦ Марица 3“ АД, „Електроразпределение Север“ АД, „Енерго-Про Продажби“ АД, „Електроразпределение Златни пясъци“ АД, „ЕСП Златни пясъци“ ООД, Асоциация на търговците на електроенергия в България, Асоциация свободен енергиен пазар, Асоциация на индустриалния капитал в България, Българска федерация на

индустриалните енергийни консуматори, Българска браншова камара на енергетиците, Асоциация на топлофикационните дружества, Българска ветроенергийна асоциация, Българска фотоволтаична асоциация, Българска соларна асоциация и Асоциацията на производителите на екологична енергия не са заявили присъствено участие или дистанционно участие.

Заявилите участие чрез програмата за съобщения Microsoft Teams са:

- г-н Трифон Войводов – представител на „Акспо България“ ЕАД;
- г-жа Теодора Гергова – представител на „Акспо България“ ЕАД;
- г-жа Моника Младенова – представител на „Акспо България“ ЕАД;
- инж. Георги Самандов - директор направление "Енергетика" в Институт за развитие и управление на ресурсите;
- г-жа Нина Чупарова - ЕЛНОВА АД;
- г-н Владимир Игнатов - БАД ГРАНИТОИД АД;
- г-н Димитър Захариев - директор "Енергийни пазари" в "Мост Енерджи" АД.

Иван Н. Иванов:

В същия ред ще давам думата на участниците. Започваме отново с изпълнителния директор на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД, г-н Константинов. Заповядайте, г-н Константинов, слушаеме Ви.

Константин Константинов – изпълнителен директор на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД:

Благодаря отново, г-н Председател. Уважаеми колеги, аз просто искам да декларирам, че Енергийната борса се запозна с доклада на работната група и приемаме абсолютно всички становища там. За борсата, пък и за всички пазарни участници е изключително важно в тези Правила да се регламентира точно и ясно моментът, от който ще имаме 15-минутен период на сетълмент, защото е от много съществено значение 15-минутният сетълмент и 15-минутните продукти за търговия в рамките на деня да бъдат въведени в един и същи момент, за да не се получи така, че някой борсов пазарен участник сключи сделка на 15 минути, пък няма как да регистрира такъв график. Затова това е изключително важно. Ако нещо друго ни направи впечатление в допълнителния преглед на доклада, ще се възползваме от 14-дневния срок, който ще предоставите.

Иван Н. Иванов:

Благодаря Ви, г-н Константинов. Действително това, което отбелязахте, е най-важната промяна. Продължаваме с инж. Николай Илиев – заместник-директор „Финанси и бюджет“ в „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД. Г-н Илиев, слушаеме Ви.

инж. Николай Илиев – заместник-директор „Финанси и бюджет“ в „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията, уважаеми колеги. Във връзка с предложената от КЕВР пътна карта за въвеждане на 15-минутен сетълменти и необходимите промени в ПТЕЕ, ЕСО ЕАД изпрати на Комисията предложенията за промени, както и предложи нова Методика за цените на балансиращата енергия. След като се запознахме с доклада и проекта за изменение на Правилата, отчетохме, че повечето от предложените от нас и така належащи промени са приети от Комисията за обсъждане на днешното заседание, в т.ч. и Методиката на ЕСО ЕАД за определяне цената на балансиращата енергия. В проекта обаче е

предложена и втора Методика за определяне цената на балансиращата енергия, което ни накара да направим съответната съпоставка между двете предложения и да Ви запознаем накратко с нашите изводи. В Методиката, предложена от ЕСО ЕАД, се определя единна цена за балансиращата енергия за периодите, в които отсъства регулиране или регулирането е в една посока. В преходните периоди на бързо изменение на товарите или при аварии, в които се налага регулиране в двете посоки, се определят две цени по аналогия на досегашния механизъм. Във втората Методика, предложена от КЕВР, се определя единна цена във всичките периоди на сетълмент, независимо от наличието, посоката и начина на регулиране. Какви са предимствата и недостатъците на двете Методики? Предимствата на Методиката на ЕСО ЕАД е, че тя съответства на логиката на приходите и разходите за балансиране и не рискува появата на екстремални и отрицателни цени, каквито цени бяха негативно посрещнати от търговските участници при стартирането на балансиращия пазар през 2014 г. Недостатъкът (доколкото, разбира се, това може да се счита за недостатък) е, че процентът на интервалите с две цени в началото може би ще бъде по-висок, но не и 90%, както е отбелязано в забележките към таблицата с предложения. Този висок процент се дължи на проведените симулации на новия механизъм, но при запазване на досегашния сетълмент период 1 час и на настоящите условия по реда на Правилата за търговия с електрическа енергия за признаване на производствения небаланс за системен, независимо от посоката на отклонение в рамките на нормативно определеното, когато производителят е в управление, водещо до признаване на регулирането и в двете посоки. При положение че сетълмент периодът се намали на 15 минути и бъдат въведени стандартни продукти за балансиране, техните отклонения, несъответстващи на активираната от оператора регулираща или балансираща мощност, ще се считат за небаланс, а не за регулиране. Това ще доведе до административно и последващо физическо снижение на периодите, в които ще има отчетено регулиране в двете посоки. За да не бъдем свръх оптимисти, бихме предположили, че в началото тези периоди ще обхващат около 30% от общия брой, а след въвеждане на стандартните продукти за балансиране съгласно изискванията на Регламент 2195 от 2017 г., те ще спаднат под 10%. Предимството на втората Методика е, че при нея се допуска единна симетрична цена за балансиране. Тази Методика допуска отрицателни цени за балансиране, което би означавало в периоди на големи излишъци производители, които не желаят да спрат техните производствени мощности, да заплащат за това някой друг да консумира енергията, както и обратното - цените да бъдат екстремни в периоди на голям недостиг. Тази Методика отговаря на силното желание на някои търговски участници за 100% единна цена на балансиращата енергия. Това са предимствата, но да видим и проблемите. При направената симулация на този механизъм от ЕСО ЕАД се установи, че при 27% от сетълмент периодите се наблюдават отрицателни цени. При 7% се наблюдават над 1000 лв. Средните положителни цени са двойно по-високи от тези в методиката на ЕСО ЕАД, а максималните или отрицателни цени в някои периоди могат да надхвърлят 1 млн. лв. ЕСО ЕАД счита, че приемането на подобна Методика понастоящем е твърде рисковано за пазарните участници и предлага въвеждането ѝ на един последващ етап, след като балансиращият пазар премине през необходимите промени и след въвеждането на европейските платформи, които вероятно ще решат част от проблемите на сегашния ограничен откъм доставчици балансиращ пазар.

В края на моето изложение искам да отбележа, че ЕСО ЕАД приветства енергията и активността на Комисията в процеса на изпълнение на ангажиментите на страната в Плана за развитие и устойчивост. Подробните забележки и коментари ще изложим в установения срок. Благодаря Ви за вниманието.

Иван Н. Иванов:

Благодаря Ви, г-н Илиев, за наистина задълбоченото становище. Вероятно от работната група в края ще имате по определен начин отговор на повдигнатите от Вас въпроси. Преминаваме към г-жа Христина Горанова от управление "Планиране и продажби" на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД.

Служител от КЕВР включи г-жа Христина Горанова - управление "Планиране и продажби" на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, за видео разговор чрез платформа за комуникация Microsoft Teams.

Иван Н. Иванов:

Г-жо Горанова, здравейте.

Христина Горанова - управление "Планиране и продажби" на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД:

Здравейте отново, уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията, членове на работната група и търговски участници. Като цяло се запознахме с проекта за изменение. Разбираме, че то следва изпълнение на европейските директиви, уеднаквяване на нашето законодателство във връзка с въвеждане на 15-минутния сетълмент. Изключително обаче сме притеснени, това сме го споделяли и на много от дискусиите, включително презентации на колегите от ЕСО ЕАД във връзка с въвеждане на този сетълмент, за краткия срок 01 октомври. В монета текат тренировъчни процеси от м. юли с пазарните участници като до момента сме се сблъскали ... Първо, не се визуализират данни в системата. Менюто със сетълмента все още не работи и не е достъпно. Тоест ние като пазарен участник не можем да си направим реална представа, реална сметка, анализ, какво следва. Предполагам, че и Комисията не разполага с такива анализи, какви са резултатите от тези тренировъчни процеси, и смятам, че изключително много се избързва. Да, знаем, че има определени срокове. Има пътна карта, но както и на дискусиите споделихме, че ние се сравняваме с пазари като Германия и Австрия, при които ситуацията е коренно различна. Първо, делът на ВЕИ източниците е много голям. Отделно от това, битовият сегмент също е на свободен пазар. Нека да не забравяме, че при нас битът е под регулация. Очакваме изключително тежка зима и замяна на потреблението на газ и твърди горива с потребление на ток. Тоест очакват ни доста чисто трудни пазарни ситуации и въвеждането от 01 юли на такъв нов момент за пазарните участници смятам, че доведе до ескалация на напрежението. Самите ние не разполагаме с анализ, но сме си направили труда да анализираме един ден спрямо едночасовия сетълмент, чисто наши си данни, и спрямо 15-минутния сетълмент. Небалансиите са в много широк обхват. Говорим за базова мощност все пак. Не знам как ще стои това при клиентите и останалите търговски участници. Така че смятам, че на този етап малко прибързваме с нещата за въвеждане на това нещо. Една Франция, която е с много ядрени централи, срокът е 2024 г. Така че нека, както и колегите от ЕСО ЕАД поеха ангажимент, въвеждането на тази 15-минутен сетълмент да стане, след като на пазарните участници бъдат представени съответните анализи как спрямо текущата ситуация ще се отрази бъдещата ситуация. Чухме от г-н Илиев - всичко е ще, ще ще. Тоест ние не сме видели реална информация как това ще засегне пазара. А вече по отношение на методиката, виждаме, че е дебатиран холандски модел, немски модел с единните цени, но първо не сме оправили физическия сетълмент, за да пристъпим към финансовия сетълмент, за да оценим последиците.

Това е становището на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД. Вярвам, че то ще бъде подкрепено и от доста голяма част от пазарните участници и най-вече крайни клиенти.

Благодаря за вниманието.

Иван Н. Иванов:

Благодаря Ви, г-жо Горанова. Очакваме и Вашето писмено становище, което ще го депозирате в следващите две седмици, надявам се.

Христина Горанова - управление "Планиране и продажби" на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД:

Да.

Иван Н. Иванов:

Благодаря. Преминаваме към г-жа Петя Шикова – директор на дирекция „Правни дейности“, която ще представи становище обобщеното на две компании - „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД и „Електрохолд Продажби“ АД. Заповядайте, г-жо Шикова.

Петя Шикова – директор на дирекция „Правни дейности“ в „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД и „Електрохолд Продажби“ АД:

Благодаря. Само да обърна внимание, че пропуснахте колегите от НЕК ЕАД.

Иван Н. Иванов:

Венци Марков! Благодаря. Много се извинявам. И така, г-н Марков, моите извинения. Г-н Марков, който е търговски директор в НЕК ЕАД, е редовен участник в нашите обществени обсъждания и очакваме да го чуем сега по повод на измененията на Правилата за търговия с електрическа енергия. Слушаме Ви.

Венцислав Марков – Търговски директор в „Национална електрическа компания“ ЕАД;

Благодаря. Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията, членове на работната група. Запознахме се с проекта за Правила и смятаме, че са навременни и необходими да се случат тези промени. Нямаме никакви сериозни забележки. По-скоро имаме някои неща, които може би не са ни ясни и ще искаме уточнение. Затова на някои ще се спра тук, а други ще представим в писменото становище. Основно са от главата Балансиращ пазар.

Чл. 105, ал. 4 казва, че: *Независимият преносен оператор провежда преквалификационна процедура за удостоверяване на способността на всеки доставчик да предоставя съответните заявени допълнителни услуги.* Това ще се случи след приемането на новите Правила отново за всички участници ли или след като вече ...? Мисля, че ние сме се регистрирали и имаме всички подадени документи, одобрения. Необходимо ли е отново да се случи това ни е питането и дали трябва да го правим.

Ал. 15 на същия член казва, че: *Независимият преносен оператор извършва ежедневно наблюдение на покупките и продажбите, реализирани на платформите на оператора на борсовия пазар, и го уведомява в деня следващ деня на доставка за реализирани продажби, необезпечени със съответните покупки в деня на доставка.* Като в следващия член това е доразвито със спиране на плащанията от борсовия оператор. Тук не разбираме за какви случаи ще става точно дума за тези правомощия, които ще има операторът. Това ще става дума за 1 MW отклонение, 1 kW, 100 MW, системни нарушения? Някак си трябва да има уточнение. Така е казано много общо и дава някаква субективност на оператора да решава кога да го изпълнява този ангажимент.

Чл. 113, нещо което ние и друг път сме коментирали при въвеждането на пределни цени. Тук става дума за пределни цени за резерв, че независимият преносен оператор определя пределна цени за резерв. Това смятаме, че е ненужно при един пазарен работещ модел на търгове и достатъчно конкурентен и развит пазар в тази насока.

Чл. 118, ал. 2 казва, че доставчиците на балансиращи услуги трябва да наблюдава постоянно своята разполагаемост и при отклонение да докладват. Тук малко има при нас усложнение, защото ние сме агрегатор и в същия момент доставчикът на балансираща услуга е централата. Трябва да се внесе яснота кой докладва за такова нещо – централата или агрегатора.

Чл. 156, ал. 3, тестващите към момента правила, казва, че производителите, участващи в първично, вторично и ръчно третично регулиране, които имат ползване на услугата (да го кажем най-общо), нямат небаланси. Този член в момента отпада, което за нас не е разбираемо защо трябва да отпада. Тоест разбира ли се това, че тези участници ще имат небаланси оттук нататък?

Това са ни основните забележки. Една техническа само. Чл. 124а е дублиран с чл. 134а, според нас, и някои други технически, които ще дадем в писменото си становище. Благодаря Ви.

Иван Н. Иванов:

Ще го представите. Благодаря Ви, г-н Марков. Специално за цените на небалансите Вие винаги сте били много активни, имам предвид НЕК ЕАД. И сега минаваме вече към г-жа Шикова. Ваш ред е, г-жо Шикова. Заповядайте, след Вашата любезност да отбележите, че г-н В. Марков е преди Вас. Слушаме Ви.

Петя Шикова – директор на дирекция „Правни дейности“ в „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД и „Електрохолд Продажби“ АД:

Благодаря. Отново, разбира се, се запознахме с предложението проект на Правила за изменение на Правилата за търговия с електрическа енергия. За необходимостта от реформа в начина на функциониране на балансиращия пазар се говори отдавна и настоящият проект е реална стъпка в тази посока, която приветстваме. От гледна точка на търговските участници – краен снабдител, доставчик от последна инстанция, включително „Електрохолд Продажби“ АД е активен търговец на пазара, разбира се, имаме известни опасения, че декларираното като, разбира се, крайна цел постигане на енергийни доставки при минимални разходи и справедливо разпределение на разходите за небаланси между търговските участници, опасаваме се, че може би съвсем в началото няма да се постигне точно този ефект предвид множеството фактори, които действат в момента – ръстът на цените. Бихме искали само да маркираме няколко неща, които сме забелязали в частта с балансиращия пазар. Виждаме, че в предложението нов модел вече не се отчита дали даден координатор има принос, т.е. неговият небаланс дали помага общо на системата, или е в обратната посока. Отбелязваме, че има европейски страни, в които и понастоящем това нещо.. този фактор се отчита. На следващо място сме длъжни да отбележим отново разминаването, което ще се получи при въвеждането на 15-минутния сетълмент и все пак това, че на борсата на основния пазарен сегмент ден напред продуктите ще продължат още известно време да бъдат... Няма да има продукти на 15 минути, а ще бъдат почасови. И съответно, неведнъж сме го... не приехме и бяхме противници, когато Комисията с Правилата забрани обединяването на балансиращи групи с общ финансов сетълмент, но също така смятаме, че освен възможността търговците да се самобалансират и да изчистват своите позиции на пазара в рамките на деня, все пак обединението на балансиращи групи е също един такъв инструмент. Разбира се, това го оставяме на Комисията да

прецени.

Конкретно ще имаме някои предложения. По отношение на чл. 69 ще Ви предложим една нова алинея. Смятаме, че така ще се улесни работата и на координаторите, и на ЕСО ЕАД. Имаме някои предложения по Методиката за балансиране и във връзка с чл. 82а относно рекапитулацията.

Преминавам към становището на „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД. Всички много добре знаете, че операторите на разпределителни мрежи имат няколко качества. В няколко качества участват на този пазар. От една страна, те купуват енергията за технологичен разход от страна на борсата, само от платформите на БНЕБ. Тук многократно сме писали до Комисията и сме изразявали нашето становище, че също ще окаже влияние 15-минутният сетълмент по отношение на разходите за небаланси на оператора на разпределителната мрежа, тъй като ще има това разминаване в продуктите, които купува, и балансирането. Тук е много важно да отбележим, че операторите нямат възможността като един стандартен търговец да купуват, да продават. Не са толкова гъвкави във възможността да изчистват своите небаланси да се саморегулират. От гледна точка на техническата част на въвеждането на 15-минутния сетълмент, също бихме искали да отбележим, че Комисията е приела едно допълнение или предлага да бъде въведено допълнението в чл. 88 относно инструкцията за обмен на данни и затова, че операторите ще публикуват и етапите на въвеждане. Знаете, че бавно към момента е въведен само първият на този електронен обмен на данни. Той засяга точно обмена на данни на периодите за сетълмент, които в момента са на 60 мин. От практиката, поне на „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД, се забелязва, че към настоящия момент някои координатори при новия електронен обмен, дори за периода на сетълмент на 60 мин., доста дълго време изтеглят тези данни. Тоест това го казвам с цел нашето следващо предложение, което също сме предлагали много пъти. Една редакция на чл. 104з, ал. 2, която отново ще предложим и апелираме Комисията отново да разгледа нашето предложение. Предполагам, че и другите колеги оператори също ще го предложат, просто необходимо е електронният обмен на данни да бъде оперативен, ненатоварващ. И това не е само проблем, не бе било проблем само за операторите на мрежи, би било проблем и за координаторите, които реално са потребителите на тези данни 15-минутни.

По отношение на предложеното в едно ново допълнение в чл. 68, ал. 5 относно проблема с производител на електрическа енергия, останал без свой координатор. Това действително е крайният проблем, който може би в последствие трябва да бъде разрешен на законодателно ниво. Нещо от рода на координатор от последна инстанция за производители. Ако това предложение, което е направено, просто се опасяваме, че този срок от 1 работен ден за реакция на тези производители ще бъде изключително кратък и ще предложим нашата редакция също на този член, както и всички останали други наши предложения в писмен вид в установения срок.

Иван Н. Иванов:

Благодаря Ви. Ще очакваме Вашето писмено становище. След г-жа Шикова, преминаваме към г-жа Анна Димитрова – началник на отдел „Енергийна политика, околна среда и иновации“ към „Електроразпределение Юг“ ЕАД. Тя ще представи заедно с това и становището на „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД.

Служител от КЕВР включи г-жа Анна Димитрова – началник на отдел „Енергийна политика, околна среда и иновации“ в „Електроразпределение Юг“ ЕАД, „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД, за видео разговор чрез платформа за комуникация Microsoft Teams.

Иван Н. Иванов:

Г-жо Димитрова, здравейте.

Анна Димитрова – началник на отдел „Енергийна политика, околна среда и иновации“ в „Електроразпределение Юг“ ЕАД, „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД:

Добър ден, г-н Иванов. Уважаеми г-н Председател, уважаеми комисари, членове на работната група и колеги. Надявам се да ме чувате добре.

Иван Н. Иванов:

Много добре.

Анна Димитрова – началник на отдел „Енергийна политика, околна среда и иновации“ в „Електроразпределение Юг“ ЕАД, „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД:

Запознахме се с доклада и проекта за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия и оценяваме усилията на работната група да актуализира Правилата в посока в съответствие със съответните регламенти за електроенергийно балансиране, експлоатация на системата, за пренос на електроенергия, както и този за вътрешния пазар на електроенергия. Бихме желали да акцентираме върху някои основни моменти от значение за дружествата от групата на ЕВН България. На първо място, разбираме предвидените изменения на отделни норми от Правилата, които се налагат във връзка с въвеждане на 15-минутния интервал за сетълмент, и осигуряването на възможност за участниците на пазара да се балансират колкото е възможно по-близо до реалното време. С оглед на опита ни до момента по имплементиране на електронния обмен на данни и предизвикателствата, които имаме с нови търговци и координатори на балансиращи групи, приветстваме промените, които са представени в чл. 58, като считаме, че те ще дадат възможност наистина на всеки нов търговски участник към момента на регистриране на нови клиенти наистина да бъде готов да участва в обмена на данни. Считаме обаче, че е необходимо в новите точки 5, съответно ал. 1 и ал. 2 на същия член, да бъде по-детайлно регламентиран редът по провеждане на тестове, отчитайки, че тестовете ще касаят и мрежовото ни дружество. С други думи, считаме, че не би било достатъчно само ЕСО ЕАД да установява готовността на новорегистрирания търговски участник, а следва и ние като мрежови оператори да направим аналогични успешни тестове съгласно инструкцията за електронен обмен на данни по чл. 88, ал. 3. Отчитаме също, че работната група не е възприела предложението ни за промени в чл. 104з с мотива, че същото не е в съответствие с разпоредбите на чл. 94а, ал. 3 и ал. 4. Според нас обаче няма подобно противоречие. Целта на предложения текст е да въведе единствено улеснение за търговците, тъй като те ще разполагат с количествата на база, на които са формирани данните на периода на сетълмент, съгласно чл. 94а, ал. 3 и ал. 4.

Считаме, че е добре работната група още веднъж да преразгледа становището си по тази тема, предвид че предложената промяна ще доведе до намаляване на разходите на всички пазарни участници, като предложението ни за справка, която да бъде изпращана от мрежовите оператори до търговските участници с количествата, на база на които е формиран сетълмент за всеки обект, за които се прилага ЦТП, би могло да бъде предвидено и допълнено в инструкцията по чл. 88, ал. 3 в тази за единния електронен формат за обменна данни на пазара на електроенергия.

На следващо място, с въвеждането на изцяло нова Глава IX Балансиращ пазар, с която по същество се урежда по нов начин функционирането на балансиращия пазар, считаме, че ще ни е необходимо допълнително време за анализ и преценка, за да дадем

в пълнота своето становище. Въпреки това обаче искаме да засегнем предвидената възможност в чл. 105, ал. 15 и ал. 16 и даденото на независимия преносен оператор ЕСО ЕАД правомощия да уведомява оператора на борсата в деня, следващ деня на доставка, за реализирани продажби, необезпечени със съответните покупки, като в този случай операторът на борсовия пазар би имал възможност да спира отношения или разплащания със съответния търговски участник. Според нас тези разпоредби дават твърде големи права на преносния оператор. Ето защо има нужда те да бъдат прецизирани, за да се избегнат евентуални злоупотреби, защото например в някои случаи може да става въпрос и за техническа грешка, а да произтекат негативни за търговския участник последици. Считаме, че тези разпоредби биха могли да намерят своето систематично място в Правилата за организираня борсов пазар, които бяха обсъдени по-рано.

Оценяваме положително промените в чл. 194а, представени в проекта за изменение, като считаме, че е в съответствие с изискванията за публикуване на информация по чл. 12 от Регламента за установяване на насоки за електроенергийно балансиране и е в посока подобряване прозрачността на балансиращия пазар.

По отношение на актуализираната методика за определяне на цени за балансираща енергия, ще ни е необходимо допълнително време, за да формираме становището си по нея и да оценим плюсовете и минусите в новото предложение. Не на последно място считаме, че с въвеждането под формата на минимални корекции и дефиниции, като тази на балансиращи услуги и доставчик на балансиращи услуги, всъщност имаме организация на нов пазарен сегмент с нови пазарни участници. Разбираме, че тези промени са оправдани от реформите, предвидени в Плана за възстановяване и устойчивост, но считаме, че за да се стигне до реалното функциониране на подобен сегмент, на практика ще е необходимо провеждането на по-продължителен и изчерпателен обществен диалог.

В заключение, бихме желали отново да посочим нашите конкретни забележки във връзка с процеса по смяна на доставчик и необходимостта от уеднаквяване на сроковете в чл. 102, чл. 102а, чл. 104а и чл. 104д от Правилата за подаване на заявление и завършване промените за всички дейности на смяна на ползвател да става от 10-то до 15-то число на месеца. Считаме, че промените, които вярваме и Комисията може адекватно да прецени как и в кои членове да бъдат отразени, ще доведе до спестяване на административен капацитет, както и до по-голяма яснота и прозрачност за крайните клиенти.

Подробното ни становище ще представим писмено в указания от Вас срок. Благодаря Ви за вниманието.

Иван Н. Иванов:

И ние Ви благодарим за участието, г-жо Димитрова. Желая Ви хубав ден от името на Комисията. И преминаваме към представителите на „Акспо България“ ЕАД. Това са Трифон Войводов, Теодора Гергова и Моника Младенова.

Служител от КЕВР потърси представителите на „Акспо България“ ЕАД за видео разговор чрез платформа за комуникация Microsoft Teams.

Моника Младенова – представител на „Акспо България“ ЕАД:

Здравейте на всички. Аз ще се изкажа от името на моите колеги. Няма да бъда толкова изчерпателна, колкото останалите. Опитвахме да се запознаем с промените, като се радваме, че все пак има насока в това пазарът да бъде по-прозрачен на балансираща енергия. Също така искахме да ... Това е въпрос към всеки, който би могъл да ми отговори. Дали 15-минутният сетълмент в рамките на деня и 15-минутните

продукти за търговия в сетълнет в рамките на деня дали ще съвпадат с новите предложения за калкулиране на цената за балансираща енергия, или ще бъдат въведени едновременно? Това е по-скоро моят въпрос.

Вече в становището ще се опитаме да изразим мнение относно точките.

Иван Н. Иванов:

Благодаря. Г-жо Младенова, с Вас разговаряхме, нали?

Моника Младенова – представител на „Акспо България“ ЕАД:

Да.

Иван Н. Иванов:

Очакваме писменото Ви становище, а сега преминаваме към инж. Георги Самандов - директор направление "Енергетика" към Институт за развитие и управление на ресурсите.

Служител от КЕВР включи г-н Георги Самандов – директор направление „Енергетика“ в Институт за развитие и управление на ресурсите, за видео разговор чрез платформа за комуникация Microsoft Teams.

Георги Самандов – директор направление „Енергетика“ в Институт за развитие и управление на ресурсите:

Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове, уважаеми колеги. Чуваме ли се?

Иван Н. Иванов:

Да, чуваме се.

Георги Самандов – директор направление „Енергетика“ в Институт за развитие и управление на ресурсите:

Институтът, който представлявам, като цяло подкрепя 15-минутния сетълмент, но не и при съществуващите условия. Започвайки реформата на балансиращия пазар, която стартира миналата година през декември месец, и с реалното ѝ функциониране с разбиването на балансиращите групи от 01 февруари, което даде безспорен положителен резултат на пазара, следващата стъпка беше въвеждането на този 15-минутен сетълмент, който съм абсолютно съгласен със становището на г-н Илиев и изложените от него факти, без думичката „ще“. Защото в момента Вие ни давате възможност на всичките участници на този пазар да търгуват и в 15-минутен интервал, но ако не могат да направят своите заявки в този 15-минутен интервал, визирайки основния сегмент, от който се постъпва енергията, това е сегментът ден напред, администриран от БНЕБ, смятам, че трябва да се възползваме от дерогацията, която мисля, че е до 2024 г. Защото механизмът „офемия“ все още не може да предостави този начин на търгуване. И следващото, което възпрепятства 15-минутния сетълмент и ще доведе до вреди на крайните ползватели, това е, че откакто е стартирал балансиращия пазар, данните от измерванията се получават от координаторите, съответно и от крайните клиенти на едноседмичен период. Трябва да помислим вариант, в който данните да бъдат изпращани, ако не в реално време, то във време, което да бъде много близко до сетълмента периодите. За пример може, тъй като слушам през цялото време добрите примери от Западна Европа, в момента можем да вземем добър пример точно от Западна Европа, от Австрия, които от средата на 90-те години въвеждат този обмен на данни и то в стария формат ТХТ. В тази връзка също така в чл. 99 предлагаме данните да се предоставят на крайния ползвател в общо

приетия стандарт за обмен на данни. Ние, от Института за развитие и управление на ресурсите, смятаме, че при съществуващите условия въвеждането на 15-минутния сетълмент ще доведе до увеличаване на цената на живота на българина, която и в момента е достатъчно висока. И само една вметка към предишното обществено обсъждане. Интересно ми е защо не се коментира процеса по клиринг на българския пазар. Моля Ви, г-н Председател, вземете отношение, защото седма година ние нямаме клирингова къща. Това оскъпява и води до огромен риск както борсовия оператор, така и ползвателите.

Останалите становища ще си ги представим в указания 14-дневен срок. Благодаря Ви.

Иван Н. Иванов:

Благодаря Ви, г-н Самандов. И ние очакваме Вашето становище, което ще бъде отразено в обяснителната записка към финалното решение на Комисията.

Преминаваме към г-жа Нина Чупарова, която ще представи становището на „Елнова“ АД. С нея не можа да се осъществи връзката в предишното обществено обсъждане. Сега също не е на линия. Така или иначе г-жа Чупарова има възможност да представи в двуседмичен срок писменото становище на дружеството „Елнова“ АД.

Преминаваме към г-н Владимир Игнатов, БАД ГРАНИТОИД АД. Той също е по програмата за съобщения.

Служител от КЕВР потърси г-н Владимир Игнатов, БАД ГРАНИТОИД АД, за видео разговор чрез платформа за комуникация Microsoft Teams, но не беше осъществена връзка.

Иван Н. Иванов:

Няма връзка с него. Тогава стигаме до последния участник г-н Димитър Захариев, който е директор "Енергийни пазари" към "Мост Енерджи" АД. Също връзка чрез програмата за съобщения.

Служител от КЕВР потърси г-н Димитър Захариев, директор "Енергийни пазари" към "Мост Енерджи" АД, за видео разговор чрез платформа за комуникация Microsoft Teams.

Димитър Захариев – директор „Енергийни пазари“ в „Мост Енерджи“ АД:

Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията, "Мост Енерджи" АД ще предостави писмено съображенията си и предложенията си в регламентирания от Комисията срок.

Иван Н. Иванов:

Да, ще представите писмено, както заявихте при първото обществено обсъждане. Благодаря Ви.

Димитър Захариев – директор „Енергийни пазари“ в „Мост Енерджи“ АД:

И аз благодаря. Хубав ден на всички участници.

Иван Н. Иванов:

Г-н Александър Йорданов – член на Комисията и член на специализиран състав „Енергетика“. Г-н Йорданов, слушаеме Ви.

Александър Йорданов – член на Комисията:

Благодаря Ви, г-н Председател. Само да отбележа, че аз становището по предложението проект на Правила вече съм го изразил в закритото заседание, с което е приет проектът, подлаган на обществено обсъждане. Само ще спомена, че е в две посоки. Едната е по-скоро в подкрепа на Методиката, предложена от страна на работната група на КЕВР, със съответното предложение за донестройването ѝ с два допълнителни инструмента. А именно, поради това че при симулациите се забелязват редки, но все пак случаи на екстремни стойности на цените на балансиращата енергия, едното предложение беше за въвеждане на таван, който реферира към съответния пазарен сегмент и постигнатите на него цени, плюс съответно на надценка, да кажем, която да покрива разходите на оператора за това балансиране.

Вторият инструмент, който предложих, е съответно Комисията да обмисли въвеждане на регулаторна сметка за неутралност, тъй като смисълът на дейността на преносния оператор, предоставяйки балансиране на пазара, не е да печели, а всъщност да покрива разходите си за балансиране. И в този смисъл тази сметка за неутралност би могла съответно да агрегира както съответните недостиги на финансови средства в определени моменти от страна на преносния оператор, така и генерираните излишъци, които биха могли да се нетират или използват в следващ регулаторен период.

Иван Н. Иванов:

Чудесно. Благодаря Ви, г-н Александър Йорданов. Няма други изказвания. И сега минаваме към работната група. Г-н Младеновски, имаше дълги изказвания, включително и не малко забележки по отношение на представения проект. Заповядайте.

Пламен Младеновски – директор на дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“:

Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията, уважаеми участници в общественото обсъждане, аз ще започна с отговорите отзад напред. Действително г-н Самандов предложи дерогацията да се запази до края на 2024 г. Все пак следва да се има предвид, че Комисията е дала вече дерогация и тя е до края на 2023 г. или до въвеждането на сегмент на борсовия пазар, на който да се търгуват 15-минутни продукти. Такъв вече ще има, така че Регламентът позволява само една дерогация. Само веднъж въвеждане на дерогация. В случая няма как Комисията да даде втора дерогация за въвеждането на 15-минутния интервал. Действително, цяла Европа вече е на 15-минутен интервал на доставка за балансиране с някои малки изключения, така че ние трябва да вървим по пътя и да изпълняваме предписанията на регламентите. За едно е прав г-н Самандов обаче. Каквото и да правим, каквато и методика за балансиране да въведем, при положение че каквито и изисквания за прозрачност да въведем за балансирането, за активирания небаланс, всичко което действително сме записали в този проект на Правила, което изискват регламентите, пазарните участници, при положение че те нямат достъп до данните от измерванията и ги получават чак в края на месеца, те нищо не могат да направят.

Иван Н. Иванов:

Така е.

Пламен Младеновски – директор на дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“:

И затова са прави. И тук причината са именно операторите на мрежи. Имаше участник от Акспо, който искаше да знае дали едновременно ще се въведат. Да, едновременно, и именно затова Комисията провежда две паралелни процедури за

изменение на борсовите правила и за изменение на Правилата за търговия, за да може от 01 октомври евентуално да могат паралелно да се въведат и 15-минутното балансиране, и 15-минутните продукти на интрадей пазара.

По отношение на изказаното от двете електроразпределителни дружества, те са общи неща. Ще ги обобщя. По-скоро тук забелязваме отново закостенялото мислене на ЕРП-тата и допълнителната административна тежест, която те искат да въведат или да се освободят от даден вид работа. Давам пример. Допълнително одобрение за търговските участници по отношение на обмена на данни. Все едно нямат доверие, че ЕСО ЕАД ще свърши тази работа. Координатор, какво чух нещо, от последна инстанция за производителите. В момента това, което виждаме ние, което сме направили, е в момента, в който координатор бъде отстранен от пазара, съответният производител в най-кратък срок да си намери друг координатор и да продължи да си работи. Но не, трябва да се въвеждат координатори от последна инстанция. Всичко трябва според тях да е между десето и петнадесето число. Отново затруднения и административна тежест и към търговските участници, и към производителите, и към всички, за да е по-лесно на електроразпределителните дружества. Отново се каза, че ще бъдат предложени разпоредби, които са отхвърлени вече сигурно пет пъти от Правилата за търговия. И обединението на групите, Комисията се е произнесла за това. И по-малката административна тежест, така да се каже в кавички, като електроразпределителните дружества предоставят по-малко данни на търговските участници. Аз донякъде ги разбирам, но все пак, имайки предвид колко грешки се получават в обмена на данни, какво би се получило, ако се намали една част от тези данни и няма с какво да се съпоставят.

По отношение на казаното от НЕК ЕАД. Аз не чух нещо съществено като забележка. Не разбирам, Вие може би ще имате проблеми отново да Ви одобри ЕСО ЕАД за предоставяне на балансираща енергия. Просто това са несъстоятелни и нямаше смисъл да се губи време на Комисията за това.

И най-важното нещо. Да се върнем на двете методики и на казаното от ЕСО ЕАД. Не са в проекта на Правилата, не са предложени двете методики. Представена е Методиката на ЕСО ЕАД, за да имат възможност пазарните участници да се запознаят с това, което предлага ЕСО ЕАД. То е отхвърлено и е предложено изменение, нов вид Методика. И двете методики, както каза г-н Илиев, имат своите и силни, и слаби страни. При анализа на Методиката, предложена от ЕСО ЕАД (която ние до последно между другото подкрепяхме и дори работихме заедно с колегите от ЕСО ЕАД и подкрепяхме подобна Методика), се видя, че при така наречения статус на регулиране две, т.е. когато имаме регулиране в двете посоки, не само че нищо не се променя спрямо съществуващото, но и напротив. Дори се запазва сегашният модел и се вдигат цените на балансиращата енергия, поради факта че се премахват служебните цени. Анализ на данните от последната година и половина показва, че само в 3% от часовете за последните 18 месеца ЕСО ЕАД е регулирало само в едната посока, т.е. 97% от часовете ЕСО ЕАД регулира в двете посоки. Да, прави сте, най-вероятно с въвеждането на 15-минутния интервал този процент ще спадне, но едва ли ще спадне драстично. Реално, приемайки тази Методика, която въобще не е лоша, реално запазваме сегашната с увеличени цени. Тоест няма реформа, няма облекчение на пазарните участници, няма нищо. Предложената от КЕВР Методика, от работната група, гарантира една и съща цена. Действително се получават екстремни стойности в някои часове и в някои интервали на доставка в доста от тях, но ако погледнем причината за тези екстремни стойности, то са именно огромните разминавания в регулиране нагоре и регулиране надолу, които са начинът на регулиране на системата. Тя далеч не е в Методиката. Да, може да не цитирам конкретни цифри, имам ги всичките цифри, но много малък небаланс се обира с огромно количество балансираща енергия,

активирана нагоре и такава активирана надолу. И когато много малко участници са в небаланс, обратен на посоката на регулиране, се получават действително екстремни цени. В никакъв случай не ме разбирайте погрешно, че това е някакъв порок в регулирането. По-скоро, най-вероятно случва се. С новите предложения за графици за регулиране и т.н., и с изискванията за прозрачност, да се надяваме, че този процент на тези часове с огромно регулиране нагоре и надолу, ще бъде сведен до минимум. Именно и това, което каза г-н Йорданов, че тази Методика ще бъде за финалното решение доработена, тъй като абсолютно същата методика се прилага в Германия. И там, и в Германия, явно се получават подобни пороци, подобни екстремни цени, и просто ще бъде взет като модел начинът, по който се компенсира в Германия, и ще бъде приложен, така че екстремните цени ще бъдат преодолени. Какво е при останалите статуси на регулиране? Статус на регулиране 0. Статус на регулиране 1 и минус 1, т.е. в различните посоки. Реално предложението на ЕСО ЕАД и предложената от работната група Методика цените съвпадат 1/1. Защо? Защото половината от формулата е 0 и се получават абсолютно същите стойности. Явно пазарните участници, аз това исках да обясня – как би работил. Явно е било малко времето и гледайки просто една формула, никой не е анализирал в достатъчна степен. Начинът, по който ще работи балансиращият пазар, тотално се променя начинът, по който ще работят координаторите на балансиращите групи с тази нова Методика. Наличието на единна цена за балансиране в голяма част от часовете тя ще е отрицателна (което означава, че просто ще се сменя посоката на паричния поток), обуславя факта, че досегашните стратегии на координаторите се обезсмислят. Тоест няма да има стратегия, при която дали ще стоят къси или дълги, т.е. в излишък или в недостиг, ще е печеливша за тях в съответствие с цените, които се постигат на пазара. Тоест цените могат да бъдат както 600 лв. за недостиг, тогава пък ако си в излишък, ще плащаш 600 лв., така и ако си в недостиг, може да има отрицателна цена, т.е. ако съвпада системата със системния небаланс, ако си в недостиг, може и да ти платят. Така че всички стратегии до момента отпадат и се стимулира поведение, при което пазарните участници – било то производители или потребители, да бъдат максимално в баланс. Да, действително са високи цени, но когато се опитват да прогнозируют пазарните участници максимално близо до производство или потребление, тогава естествено е, че особено при 15-минутния интервал няма как да ги уцелят напълно. В един интервал ще бъдат в недостиг, в друг – в излишък, но горе-долу тези разходи ще бъдат нетирани, защото ще бъдат с + и с -. В крайна сметка, не в началото естествено, но след като придобият опит за работа с този нов модел, разходите за балансиране би следвало да се намалят значително, тъй като ще имаме нетиране в едната или в другата посока. Пак искам да подчертая. Методиката, предложена от ЕСО ЕАД, действително е може би за преходен период, осигурява плавен преход, но реално не осигурява промяна за начина, по който функционира ценообразуването на балансиращия пазар. Благодаря.

Иван Н. Иванов:

Благодаря Ви, г-н Младеновски. Очевидно беше много полезно Вашето участие днес на общественото обсъждане. Искам да спомена, че г-н Младеновски беше в отпуск и прекъснах отпуската му за днешния ден, именно за да отговори на въпросите, които постъпиха в хода на дискусиата. Само ще добавя, че въпросът с главния координатор ние го решихме още през декември и нямаме намерение да го ревизираме. Мотивите за това ние сме ги изложили подробно в нашето решение.

Преди да приключим, освен ако някой спешно иска нещо да каже в самия край, мисля, че не, първо, повтарям за протокола, че определям 14-дневен срок за предоставяне на становища по проекта за решение и респективно и по доклада. Те в общи линии са в същата посока. И второ, насрочвам закритото заседание, на което

Комисията за енергийно и водно регулиране ще приеме Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, за 30.08.2022 г.

С тези две съобщения, колеги, и с моята благодарност за участието Ви днес в общественото обсъждане закривам заседанието.

Приложение:

1. Писмо на КЕВР с изх. № Е-13-00-6/29.07.2022 г. - покана до заинтересованите лица относно проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия.

ЧЛЕНОВЕ НА КЕВР:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

.....
А. Йорданов

ИВАН Н. ИВАНОВ

.....
Б. Голубарев

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

.....
Д. Кочков

ИСКРА СТАЙКОВА

Протоколирал:

А. Фикова - главен експерт